

Divljač visokog lova

Veliki tetrijeb je dragocjeni dar prirode koga trebamo sačuvati uz razumno i racionalno korišćenje.

Piše: Avdo Sokolar

Veliki tetrijeb je naša najveća šumska koka i jedina je pernata divljač za koju vlada veliko interesovanje ne samo kod nas već i širom Evrope. U BiH je krajem prošlog vijeka zbog dobro očuvanih šuma bilo mnogo više velikih tetrijebova. Danas su njegova staništa svedena na manje prostore naših planina koji su prilično udaljeni jedni od drugih. Krajem osamdesetih godina u BiH je bilo oko 1.000 tetrijebova. Danas je taj broj drastično smanjen.

Najbogatija staništa prije rata bila su u Nacionalnom parku Sutjeska, na Zelengori i na Šatoru kod Glamoča. Nešto manje tetrijebova bilo je na Konjuhu (Kruškovica i Ježevac).

Stanište - rezervat

Staništa velikog tetrijeba su locirana na vrhovima planina u većim šumskim prostorima u kojima vlada mir i ima dovoljno hrane. U šumskom obrastu zahtijeva visoka stabla različitih vrsta drveća, mjestimično sa gušćim podrastom te prolazima i šumskim čistinama. U rastinju je posebno važno jagodičasto voće (jagode, kupine, maline, borovnice, brusnice, ogrozdi, ribizle), te plodovi smreke, jarebice, mukinje, dunjarice, kao i plodovi šumskog drveća, trave i njihove sjemenke. Od životinjske hrane važni su svi insekti, gliste, gušteri, zmije, puževi. Za pilad su od izuzetne važnosti mravlja jaja. Hranu tetrijeb traži danju (kao domaća kokoš) na zemlji i drveću. Zbog toga je za njega važan raznovrstan sastav šumskog rastinja, pogotovo zbog toga što je njegovo stanište prostorno ograničeno. U staništu koka ima svoju teritoriju u kojoj vodi piliće. I pjetao ima svoju teritoriju koja je veća od teritorije koke. Na njihovom staništu pogoduju im topla i suha ljeta. Hladna i vlažna su

loša jer pilići koji se izlegu po pravilu u drugoj polovini juna su osjetljivi na vlagu i hladnoću. Oni svoju temperaturu još ne mogu prilagoditi spolnoj i u takvoj situaciji traže zaklon ispod koka. Kada je hladno i vlažno vrijeme kukci umiru, a oni su glavna hrana pilića, pa zbog loše i nedovoljne ishrane dolazi do prehlada i zatvora.

Tetrijeb se gnijezdi na zemlji u nekom zaklonjenom mjestu, između žila stabala, a pod gustim natkrovom grana zimzelenog drveća, ispod klada ležećih stabala, izvala i slično. Tu koka iskopa tanjirasto ili ljevasto udubljenje u kome snese šest do 12, češće sedam do devet jaja na kojima leži 26 do 30 dana. Izležanim pilićima, pored već rečenog, prijete opasnost od grabljivica. Pilići od samog početka sami uzimaju hranu koju pronalazi majka i na kojih ih poziva i navikava. Pored ostalog, i zbog toga im je prosječni godišnji priraštaj mali. Koka, u prosjeku, odgoji dva pileta.

Zaštita tetrijeba obuhvata prvenstveno zaštitu lovnih predjela. Pošto se gnijezdi na zemlji za njih je nepodnošljiva ispaša stada domaće stoke, sakupljanje ljekovitog, aromatičnog i jestivog bilja i plodova, posjeta izletnika, sječa i izvoz drveta, kao i gradnja bilo kakvih objekata (katuna, koliba, puteva), projektovanje i promjeri na tom prostoru u doba reprodukcije i slično. Promjene u životnoj sredini nanose najveće štete. Štetno djeluje i lov ako se ne uvažavaju biološki zaht-

jevi tetrijeba. Nestajanje tetrijeba je najčešće uzrokovano narušavanjem životne sredine - staništa. Zato je važno da se ona svestrano zaštite i očuvaju od negativnih uticaja. U lovnom gazdovanju uopšte stanište tetrijeba bi trebalo tretirati kao lovne rezervate sa uzgojno-zaštitnom pažnjom koja bi ograničavala na najbolji način dejstvo štetnih uticaja.

Vrijedna divljač

Lov na tetrijeba je atraktivan, pa je zato veliki tetrijeb dosta tražen od brojnih lovaca iz inostranstva. Prije rata u BiH za inostrane lovce ustanovljena je cijena odstrijela od 2.500 DEM, za ranjavanje se plaćalo 1.250 DEM, a promašaj 300 DEM sa dnevnim taksom od 100 DEM. Vrijeme lovljenja je od 1. aprila do 15. maja, odnosno u vrijeme parenja. Kod nas je uobičajen lov na tetrijeba u samo svitanje, kada tetrijeb pjeva, dakle vrijeme parenja. Treba paziti da se preranim lovom ne ometa redovno parenje pa da koke ostanu neoplođene. Zato je potrebno da se lov vrši nešto kasnije. Sam čin odstrijela izvršava se u toku karakter-

ističnog ljubavno pjeva pjetla. Lovi se puškom izoluiranih cijevi, kalibra 5,6 milimetara i municijom zrna težeg od 2,6 grama, a rjede sačmaricom uz upotrebu sačme od četiri milimetra i krupnije.

Bilo bi korisno da lovci u aprilu do prve polovine maja izadu na sva potencijalna staništa velikog tetrijeba i oprezno oslušuju da li ima tetrijeba. Na snijegu tetrijeb ostavlja vidljive tragove, a ispod visokih stabala na kojima noćiva i vidljive tragove izmeta. Ukoliko se tom prilikom ustanovi njegovo prisustvo, treba preduzeti odgovarajuće mjere očuvanja potrebnog mira i ostale zaštite na tom prostoru. To ćemo učiniti ne samo zbog vrijedno trofeja i atraktivnog lova već i zbog značaja ove divljači za šumu i prirodu u cjelini.

Veliki tetrijeb je dragocjeni dar prirode koga trebamo sačuvati uz razumno i racionalno korišćenje.

